

"Sterkste fort ter wereld' uitgeschakeld in 15 minuten"

Duitse soldaten steken in rubberboten het Albertkanaal over.
Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis

Zicht op het toegetakelde fort van Eben-Emael.
Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis

De resten van een van de zweefvliegtuigen waarmee de Duitsers commando's dropten die in geen tijd het fort van Eben-Emael
Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis.

DUITSERS OVERROMPELEN BELGEN BIJ SLAG AAN ALBERTKANAAL - Hoewel we op tijd verwittigd waren dat de invasie eraan kwam, draait de eerste slag aan het Albertkanaal vrijwel meteen uit in het voordeel van de Duitsers. Ze schakelen in geen tijd 'het sterkste fort ter wereld' uit en krijgen twee bruggen over het kanaal ongeschonden in handen. Na enkele wanhoopspogingen om

de bruggen te vernielen en de bressen te dichten, trekt het Belgisch leger zich snel en redelijk geordend terug.

*TEKST: ERWIN VERHOEVEN
FOTOREDACTIE: BART LEYE*

De Duitse aanval tegen ons land concentreert zich ten noorden van Luik, in de streek waar Maas, Albertkanaal en de Belgisch-Nederlandse grens bijna samenvallen. Dit laatste gegeven maakt deze cruciale frontlijn extra kwetsbaar, vooral ook omdat Nederlands-Limburg zo goed als onverdedigd is.

Tien dagen voor de Duitse aanval is de 7de Infanteriedivisie (ID) in de sector tussen Briegden en Lixhe de 5de komen vervangen. Niet meteen een gelukkige beslissing. De 5de ID is een goed bewapende, actieve eenheid, de 7de ID is een overwegend Vlaamse divisie van 'eerste reserve', met een vrij zwak kader en dito moreel na de lange mobilisatieperiode. Bovendien moet ze een linie verdedigen van 19 kilometer lang, veel meer dan gebruikelijk. Maar, zo redeneert de Belgische legertop, de soldaten liggen achter een stevige hindernis - het Albertkanaal - en ze hebben de steun van 'het sterkste fort ter wereld', Eben-Emael. Eén van die soldaten wordt later beroemd als auteur: Louis Paul Boon zal over de episode aan het Albertkanaal schrijven in 'Mijn Kleine Oorlog'.

Matig georganiseerd

In het gebied liggen ook een reeks strategisch belangrijke bruggen in Kanne, Ternaaien, Klein-Ternaaien, Briegden, Veldwezelt en Vroenhoven. De bewaking en vernieling van de eerste drie vallen onder de verantwoordelijkheid van majoor Jottrand, de commandant van het fort Eben-Emael. Voor de laatste drie is dat de commandant van de Grenswielrijders, kapitein

Giddelo. De wijze waarop alles praktisch georganiseerd is, laat hier en daar nogal wat te wensen over. Bovendien zijn, na de fatale blikseminslagen van eind augustus 1939, op de bruggen van Val-Benoit en Ougrée de elektrische ontstekingen verwijderd. Elke brug is wel voorzien van een bunker met geschut, maar die bunkers zijn aan de achterzijde slechts beveiligd met een vrij eenvoudige metalen deur.

Het plan van de Duitsers is tegelijk stoutmoedig en eenvoudig. Bij verrassing het fort Eben-Emael en drie bruggen over het Albertkanaal - Briegden, Veldwezelt en Vroenhoven - in handen krijgen, ondertussen snel troepen aanvoeren door Nederlands-Limburg en daarmee het Belgisch front definitief doorbreken.

Granaten in bunkers

Het lukt bijna perfect. Bovenop Eben-Emael landen negen zweefvliegtuigen. Van een tiende - dat met de luitenant die de leiding heeft over de operatie - is de kabel afgeknapt. Met zo'n aanval uit de lucht is bij de uitrusting van het fort nauwelijks of geen rekening gehouden. Uit de Duitse zweefvliegtuigen stormen 72 goed getrainde commando's. Ze vernielen mitrailleurstenen en geschutskoepels met een nieuwe soort explosieven. Na een kwartier is 'het sterkste fort ter wereld' zo goed als monddood.

Commandant Jottrand heeft nog wel net de tijd gehad om de bruggen van Kanne, Ternaaien en Klein-Ternaaien te laten ontploffen. Zijn collega Giddelo van de Limburgse Wielrijders krijgt die kans niet. Hij komt samen met twintig anderen om bij het luchtbombardement op de kazerne van Lanaken. Tegen de tijd dat de commandant van het 1ste Legerkorps in Tongeren dat doorheeft, is het in Veldwezelt en

Vroenhoven al te laat.

De Duitsers zijn met zweefvliegtuigen in de rug van de bewakers van de bruggen geland. Compleet verrast trekken die zich in de bunkers terug. De metalen deuren met hangslot worden tot ontploffing gebracht en granaten worden naar binnen gegooid. In Vroenhoven slaagt iemand er nog in de klassieke lont aan te steken, maar de brug ontploft niet. In Veldwezelt is zelfs dat niet gebeurd. Onmiddellijk nadien droppen de Duitsers op beide plekken parachutisten, in afwachting van de hoofdmacht. Met hulp van Stuka-duikbommenwerpers van de Duitse luchtmacht bouwen ze een stevig bruggenhoofd uit.

Alleen bij de brug van Kanne mislukt de aanval. Daar worden de luchtlandingstroepen en parachutisten grotendeels uitgeschakeld. Ze moesten er ook een heel eind van de brug landen. Eén brug - Briegden - stond niet op het Duitse lijstje. Door de dood van kapitein Giddelo is ze ook niet tot ontploffing gebracht. Dat lukt het Belgische leger pas de volgende dag. De vernielingsploeg was omgekomen bij het bombardement op Lanaken en de vervangers vonden het ontstekingsmechanisme niet.

Kamikaze-opdracht

Het Belgisch opperbevel beslist het 'Vliegwezen' in te zetten. Negen bemanningen van Fairey Battle bommenwerpers - in allerijl teruggetrokken van Evere naar het hulpvliegveld van Aalter - krijgen de opdracht om de bruggen te vernielen. Ze worden geëscorteerd door zes Gloster Gladiators, redelijk verouderde jagers. Het is een ware kamikaze-opdracht. Van de vijftien toestellen worden er tien neergeschoten, waarvan drie door eigen vuur. Van de 24 vliegeniers sneuvelen er zeven en raken er vijf ernstig gewond. De brug van Briegden hebben ze nooit bereikt, Veldwezelt wordt slechts gehaald door één Fairey - zonder resultaat -

en in Vroenhoven wordt enkel de reling licht beschadigd. Logisch, want hun bommen van vijftig kilogram zijn veel te licht. Bovendien zijn de ontstekingen van het verkeerde type, zodat de explosieven van veel te hoog moeten worden afgeworpen.

Bekomen van de eerste schok, proberen de Belgen tegenaanvallen op touw te zetten. Maar de Duitse pantsers - in Maastricht is er slechts even oponthoud geweest - en de alomtegenwoordige Luftwaffe geven die niet de minste kans. Een poging om een dam op te werpen voor Tongeren mislukt. De 7de Infanteriedivisie heeft de grens van de weerstand bereikt heeft. Eigenlijk heeft ze opgehouden te bestaan. Van de 16.600 manschappen zijn er 900 gesneuveld en 7.000 gewond of krijgsgevangen gemaakt. Veel soldaten lijden aan shellshock - een verzamelnaam voor psychische en psychiatrische aandoeningen ten gevolge van oorlogservaringen. Wat nog rest aan weerbare mannen, verzamelt op de Heizel: slechts 3.500 van hen zijn in staat om naar Frankrijk te worden afgevoerd om daar opnieuw gevechtsklaar te worden gemaakt.

In de loop van de ochtend van 11 mei kunnen de Duitsers Haspengouw onder de voet lopen. Het gevaar van omsingeling is nu te groot. Het leger krijgt bevel om zich terug te plooiën op de KW-stelling. Daar zal, met de Fransen en de Britten aan onze zijde, de beslissende slag worden uitgevochten. Denkt men.